

stvo obce. Z náboženského pojetí, kdy „bůh chce mít své stálé místo“, vyrůstá i římské vlastnické právo, ve kterém je část pozemku neprodejná. Fustel dále upozorňuje na „boha hradby“, na zakládání měst rituální orbou. V místě, kde měla stát brána, bylo nutné pluh přenést – a z toho vzniklo označení brány *porta*. Myslím, že z uvedených úryvků vyplývá důležitost Fustelovy knihy – nepřináší žádné nové, radikální náhledy. Vytýkají-li současní kritici Fustelovi něco skutečně podstatného, tak to je míra zjed-

nodušení, jako by se z mnoha protichůdných tendencí a krajových odlišností pokusil sestavit jeden univerzální model, který vlastně nemůže existovat. Většinu toho, co říká, jsme četli v rozmělněné a méně konkrétní formě někde jinde. Fustel má však úžasnou „fraserovskou“ znalost pramenů, dar abstrakce a schopnost, shodně vnímanou čtenáři francouzského i českého vydání – otevírá oči nad fakty, které jsme již odněkud znali, ale plně si neuvědomovali jejich význam.

Josef Babor

DAVID HUGHES: O Durrellovi a jiné zvířené (Portrét Geralda Durrella) BB Art, Praha 1999, z angličtiny přeložila Zuzana Sedláčková, 195 stran, cena 179 Kč, náklad neuveden

DOUGLAS BOTTING: Gerald Durrell: The Authorised Biography Harper Collins, London 1999, 644 stran, cena 25 liber, náklad neuveden

Představovat čtenáři nebo ochránci přírody Geralda Durrella by asi bylo nošením dříví do lesa. Prostřednictvím svých knih (u nás vyšly v nákladu celkem přes milion výtisků) a televizních seriálů je notoricky znám nejen ve světě, ale i u nás. Díky výrazné aktivitě nakladatelství BB Art už existují české mutace všech Durrellových knih; totéž nakladatelství také dodalo na náš knižní trh první Durrellův životopis.

Jeho autor David Hughes byl Durrellovým dlouholetým přítelem. Životopis, který napsal, je ale „pou-

ze“ jednotýdenní sondou do neobyčejně pestrého Durrellova života, jíž se prolínají vzpomínky na dřívější fáze jeho života. Hughes ukazuje, že Gerald Durrell byl nejen spisovatel, autor řady televizních seriálů, ochranářský guru, zakladatel původně soukromé zoologické zahrady, amatérský zoolog a cestovatel, ale i nadšený gurmán, milovník života, a především moudrý a často až přehnaně skromný člověk. Čtenáře asi překvapí, jak často Durrell trpěl depresemi (přes svou neuvěřitelnou čínorodost prohlásil „Skutečně toho nedělám mnoho“).

Hughes je dobrý pozorovatel, píše živým stylem (ne nepodobným stylu Geralda Durrella, který zas byl v mládí výrazně ovlivněn svým bratrem Lawrencem). Jeho kniha vznikla jako záznam sedmidenní cesty z jižní Francie (kde G. D. trávil většinu svého času) do zámečku Les Augres na ostrově Jersey – sídla nadace Jersey wildlife preservation trust (letos přejmenované na Durrell wildlife conservation trust). Cesta, která je zároveň jakousi oslavou života, však proběhla bezmála před čtvrt stoletím. Čtenář, kterého zajímá, co se dělo potom, může nahlédnout do životopisu od Douglase Bottinga, který vyšel letos v březnu. Celý tlustospis je stravitelně podrobným popisem životních osudů Geralda Durrella, jeho blízkých i jeho zoologické zahrady (podrobnější informace o činnosti jerseyjské zoo v Ochráně přírody č. 9/1999). Čtenář se dozví také řadu detailů z Durrellova osobního života – byl nejen průkopníkem chovu ohrožených druhů v zajetí a jejich následného vypuštění do přírody, ale také výborným vypravěčem, kreslířem, vášnivým kuchařem a autorem nikdy nevydané kuchařky „Vaříme s cholesterolem“. Vzhledem k oblíbenosti jeho knih je překvapivé, že Durrell sám psaní nenáviděl – bral ho čistě jako prostředek k získání financí na záchranné projekty. Ostatně ani jeho zoo nebyla cílem sama o sobě, ale jen jedním z nástrojů jeho ochranářských aktivit (jeho největším snem bylo zoo zavřít a nadaci rozpusťt, až její činnost nebude potřebná).

Poněkud paradoxní je fakt, že člověk, který fundamentálním způsobem ovlivnil moderní a vědecky podložené ochranářské myšlení, byl amatérem, a to doslova – Durrellovo oficiální vzdělání skončilo v prvním ročníku základní školy. Právě proto se ve společnosti univerzitně vzdělaných biologů cítil nespůsobilý a nikdy úplně nepochopil, proč ho vlastně brali vážně. Přestože nebyl dostatečně otitulován, předběhl se svou koncepcí ochrany přírody dobu a i když zpočátku byly jeho „heretické“ myšlenky zavrhovány, dosáhl nakonec všeobecného uznání – právě na Jersey se v roce 1972 konala První světová konference o chovu ohrožených druhů v zajetí.

V příloze Bottingovy knihy je bezmála sedmdesát unikátních fotografií, které zachycují okamžiky z Durrellova dětství, jeho expedic, počátků jeho zoologické zahrady atd. Velmi zajímavé jsou i ukázky z jeho expedičních deníků, které jsou psány stejně brilantním stylem jako jeho nejlepší knihy.

Tomáš Grim

Nahoře: Sídlo Durrellovy nadace (Les Augres) v zoo na ostrově Jersey Vlevo: Urna Geralda Durrella je uložena na ostrově Jersey pod pamětní deskou v zoologické zahradě, kterou Durrell před 40 lety založil. Jeho životním krédem bylo: „Krásu a dokonalost uměleckého díla lze opět vytvořit, i když je jeho původní podoba zničena, ztracená melodie může opět inspirovat skladatele, ale když poslední živá bytost vydechně naposledy, budeme na nový život čekat celé věky.“ Oba snímky © Tomáš Grim

